

วิจารณ์หนังสือ

The Eco-Spasm Report. By Alvin Toffler. New York: Bantam Books, Inc., 1975. Pp. 116.

Alvin Toffler ได้เริ่มเป็นนักเขียนที่รู้จักในประเทศต่างๆ ถึง 50 ประเทศ ก็โดยผลงานจากหนังสือเรื่อง Future Shock ซึ่งได้รับการแปลเป็นภาษาต่าง ๆ ถึง 20 ภาษา จุดที่ทำให้ Toffler มีชื่อขึ้นมาก็เป็นเพราะเขาเป็นผู้มองสังคมภายหน้าในลักษณะของผู้หวนวิคกกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างชนิดที่สลบซับซ้อนเกินกว่ามนุษย์จะปรับตัวได้ หรือถ้าจะมองอีกอย่างในลักษณะของ Humanistic ก็คือความหวนวิคกว่ามนุษย์เราจะต้องถึงจุดที่มีความสุขลดน้อยลงเรื่อย ๆ

ในหนังสือเรื่อง The Eco-Spasm Report นี้ Toffler ก็ยังคงแสดงให้เห็นถึงความเป็นนักเขียนที่หวนวิคกกับเหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลงของสังคมในภายหน้า ดังจะเห็นได้จากสาระสำคัญของหนังสือเล่มนี้ที่มีอยู่ว่าภาวะเงินเฟ้อและเศรษฐกิจอันปั่นป่วนในปัจจุบันที่ประเทศอุตสาหกรรมทั้งหลายกำลังประสบอยู่นี้ไม่ใช่เป็นภาวะเงินเฟ้อธรรมดา หากแต่เป็นสภาพเศรษฐกิจที่กำลังจะมีแนวโน้มที่เปลี่ยนไปสู่การแตกสลายของระบบเศรษฐกิจที่ใช้เงินตราเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน สำหรับภาวะเงินเฟ้อในปัจจุบันที่ประเทศต่าง ๆ กำลังประสบอยู่นี้เป็นเรื่องที่น่าหวาดหวั่นมากเพราะว่านักเศรษฐศาสตร์เองก็ไม่สามารถแก้ไขหรือใช้ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์มาอธิบายได้ถูกต้องเต็มที่ ทั้งนี้เพราะสภาวะเศรษฐกิจปัจจุบันนี้เป็นปัญหาจากการสลับตัวกันระหว่างเงินฝืดกับเงินเฟ้อคู่กันไปรัฐบาลจะใช้มาตรการในการควบคุมไม่ให้เกิดเงินเฟ้อหรือเงินฝืดอย่างเดียวไม่ได้ ผลคือรัฐบาลไม่สามารถแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจนี้ได้ และจากภาวะเศรษฐกิจเช่นนี้ก็จะเป็จุดเริ่มต้นของการแตกสลายในระบบเศรษฐกิจของประเทศอุตสาหกรรมต่อไป

เหตุผลที่ Toffler ยกมาเพื่อสนับสนุนข้อสมมุติฐานของตนที่ว่าระบบเศรษฐกิจของประเทศอุตสาหกรรมกำลังมีแนวโน้มไปสู่การแตกสลายตัวมีทั้งนี้ประการแรกคือประเทศอุตสาหกรรมทั้งหลายกำลังเผชิญกับปัญหาวัตถุดิบขึ้นราคา โดยเฉพาะอย่างยิ่งราคาน้ำมันในตลาดโลกที่มีราคาสูงขึ้น ประการที่สองคือระบบการผลิตที่มีซับซ้อนมากขึ้นทุกทีของประเทศอุตสาหกรรมทำให้ต้องมีการแบ่งงานตามความถนัด (division of labor) มากจนถึยิบ ผลคือต้องเสียค่าใช้จ่ายในด้านการประสานงาน (taison cost) สูงขึ้น ดังนั้นผลผลิตต่อหนึ่งหน่วยของทุนที่ลงไปจะต่ำลง แม้จะได้ผลผลิตมากขึ้นก็ตาม เหตุผลอีกประการที่ Toffler ยกมาสนับสนุนคือการลงทุนแบบ Multinational Corporation ของประเทศอุตสาหกรรมนั้นรัฐบาลประเทศอุตสาหกรรมไม่สามารถควบคุมการเงินได้ ในปัจจุบันบริษัทใหญ่ๆ นั้นมักจะให้เครดิตต่าง ๆ ที่รัฐบาลไม่สามารถควบคุมได้ โอกาสที่จะเกิดเงินเพื่อเพราะการหมุนเวียนของเงินมีมากขึ้นจึงเกิดได้ง่าย

เมื่อพิจารณาจากเหตุผลที่ Toffler ยกมานี้จะเห็นได้ว่าเหตุผลทั้งหมดวางอยู่บนรากฐานของความเชื่อว่าภาวะเงินเฟ้อจะทำให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศอุตสาหกรรมแตกสลาย หากได้มีความเกี่ยวพันกับการสลับตัวกันระหว่างเงินเฟ้อกับเงินเฟ้อตั้งที่กล่าวว่าเป็นจุดเริ่มต้นแต่อย่างใดไม่ อย่างไรก็ตามถ้าเรายอมรับว่าภาวะเงินเฟ้อทำให้ระบบเศรษฐกิจแตกสลายจริงก็จะรู้สึกเหตุผลทั้งหมดที่ยกมานี้ถูกต้องตามหลักตรรกวิทยา แต่ถ้าหากพิจารณาให้ลึกซึ้งถึงภูมิหลังของการศึกษาและประสบการณ์ทางค่านวสารศาสตร์ของ Toffler แล้วน่าจะตั้งข้อสังเกตว่าในเหตุผลประการที่สองนี้เขามีได้คำนวณหรือพิสูจน์ให้แน่ชัดว่าเมื่อใดที่ผลผลิตต่อหนึ่งหน่วยของการลงทุนเริ่มลดน้อยลง ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องพิสูจน์และคำนวณต่อไปว่า ณ จุดใดและโครงสร้างของสังคมชนิดใดที่จะเอื้ออำนวยให้การผลิตต่อหน่วยของการลงทุนสูงสุด ข้อสังเกตอีกประการหนึ่งคือในเหตุผลที่สองนี้ Toffler มิได้ให้คำจำกัดความของคำว่าซับซ้อนของระบบการผลิตแน่นอนลงไปว่าหมายถึงอะไร นอกจากพูดว่าเป็นผลมาจากมี diversification มากขึ้น

โดยส่วนรวมแล้วจะเห็นว่า Toffler พยายามจะให้เหตุผลว่าเศรษฐกิจของประเทศอุตสาหกรรมกำลังจะประสบกับภาวะเงินเฟ้อมากกว่าที่จะให้เห็นว่าระบบเศรษฐกิจของประเทศอุตสาหกรรมกำลังจะแตกสลาย ในอดีตที่ผ่านมาประเทศเยอรมันก็ได้เผชิญกับปัญหาเงินเฟ้ออย่างหนักมาก่อน แต่ก็สามารถฟื้นฟูการเงินของประเทศได้ ดังนั้นเหตุผลต่างๆ ที่ยกมาจึงไม่เพียงพอที่จะเป็นข้อสนับสนุนในข้อสมมุติฐานดังกล่าวมาแล้วข้างต้น

หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือที่น่าสนใจเล่มหนึ่งเพราะเป็นหนังสือที่พยายามจะพยากรณ์อนาคตโดยอาศัยปัจจุบันเป็นเครื่องมือ ผู้เขียนได้พยายามเขียนเพื่อให้อ่านและเข้าใจง่าย แต่สำหรับผู้อ่านที่สนใจจะอ่านหนังสือนี้ในลักษณะของหนังสือวิชาการทางเศรษฐศาสตร์หรือสังคมวิทยาก็อาจจะผิดหวังที่หนังสือเล่มนี้มีลักษณะการเขียนแบบใช้จินตนาการภาพพจน์ต่างๆ มากไป และผู้เขียนก็ได้มองโลกในสายตาของคนอเมริกันที่คิดว่าเมืองหลวงของโลกก็คืออเมริกา ถ้าหากระบบเศรษฐกิจของอเมริกานั้นป่วนระบบเศรษฐกิจของประเทศอุตสาหกรรมอื่นๆ ก็ต้องดำเนินตามรอย

พิธีสิทธิ์ คำนวนศิลป์